

מקץ (94)

ההחלטה היא הקובעת

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים (מא, א)

"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים... ד"א קץ שם לחושך זמן נתן ליוסף כמה יעשה באפילה בבית אסורים כיון שהגיע הקץ חלם פרעה חלום" (ב"ר פט, א)

דברי המדרש עדיין טעונים ביאור, שכן למרות שפרעה כבר חלם את החלומות, יוסף עדיין שהה בבית האסורים ורק אח"כ הוציאו אותו מבית האסורים לפתור את החלומות? מדוע מכנה המדרש את הרגע שחלם פרעה את חלומותיו "קץ שם לחושך", כאילו באותו רגע תמו צרותיו של יוסף והקיץ הקץ על הגלות? יש לומר כמו שמצינו שאדם הראשון שנחתם דינו למוות, מרגע זה והילך הוא בבחינת "גברא קטילא", וכיוון שנגזר עליו דינו נחשב הוא לגבי דינים רבים "אדם הרוג", אע"פ שעדיין מסתובב חי וקיים בין הבריות. מכך אנו למדים שמצבו של האדם, מהותו ומציאותו נקבעים מרגע שנגזר דינו ולמרות שטרם הוצאו הדברים אל הפועל ההחלטה היא שמגדירה את מציאות האדם. זה ביאור המדרש, שתקופה החדשה בחייו התחילה מרגע חלומה של פרעה למרות שבפועל עדיין לא השתנה לכאורה כלום. דבר זה מלמדנו מוסר השכל לכל מהלך השתדלות של אדם בכל דבריו, בפרט בדרך עלייתו של בן תורה בתורה ויראת שמים, שידע עד כמה חשובה קבלת החלטה רצינית להתעלות, עד כדי כך שבעצם ההחלטה להתייצב על דרך המלך, לעבוד את ה' באמת ובתמים, יש בזה כדי לקבוע את כל מהותו ומציאותו.

ספר לתת עליון בשם "רב חיים וואלקין"

וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת שֵׁם הַכּוֹר מְנַשֶּׁה כִּי נִשְׁנִי אֲלוֹקִים אֶת כָּל עֲמָלִי וְאֵת כָּל בֵּית אָבִי (מא, נא)

לכאורה יש להקשות, לשמחה מה זו עושה, שזכה לשכוח את כל בית אביו? אלא עלינו לדעת, החינוך לילדים אינו מתבטא באמירת דברי מוסר והערות, הבנים רואים את מעשי האב שבתו וקימתו אכילתו ודיבורו, מזה הם לומדים הרבה, כמו שכתוב "ודברת כם בשבתך בביתך וכו' ובשכבך ובקומך", דע, כי מעשיך מדברים לבניך, מה שרואים בהתנהגותך, מדבר אליהם, לכן עליך להיזהר בכל דבר. זה מה שאמר יוסף, עד עתה, הייתי צריך להזכיר לעצמי את בית אבי, לבל אשקע בטומאת מצרים ולבל אכשל. עתה כאשר יש לי בית עם ילדים, אין לי צורך להיזכר בבית אבי. די לי שאני יודע שעלי לחנך את בני, ומכל מעשי והתנהגותי הם למדים, זוהי השמירה הטובה ביותר בעבורי.

ספר "יגדיל תורה"

ירא אלוקים בכל המצבים

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף..... אֶת הָאֲלוֹקִים אֲנִי יָרָא (מב, יח)

אמרו חז"ל במדרש (במ"ר כב, א): "את ה' אלוקיך תירא" (דברים ו), שתהא גאותן שניקרא יראי אלוקים.... ויוסף דכתיב: "אֶת הָאֲלוֹקִים אֲנִי יָרָא". מה מיוחד ביראתו של יוסף, עד שחז"ל מביאים אותו כדוגמא של יראת שמים? יש לומר ירא שמים אמיתי הוא זה הירא את ה' לא רק כשהכל הולך אצלו למישרין, אלא בכל המצבים גם כשלא כל כך טוב, גם כשקשה הוא נשאר שלם ביראתו במדרש (ילקו"ש יחזקאל רמז שטו) כתוב על נבוכדנצר, שכשראה את חנניה מישאל ועזריה יוצאים מכבשן האש, בא להגיד שירות ותשבחות, ואלמלא לא בא מלאך וסטרו על פיו, ביקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים. כלומר אלולי סטר המלאך על פיו, השירה של נבוכדנצר עלולה היתה להחשב יותר מפרקי התהלים. יש לשאול, מדוע סטר לו המלאך על פיו, הרי הוא רצה לומר שירה. זה עולם הבחירה, שיתנו לשיר! אלא יש לומר: אין הכוונה שהמלאך הפריע לו לומר שירה, כונת המלאך היתה לנסותו, האם עדיין ממשיך לשיר אחר המכה, והוא הפסיק לשיר. דוד המלך קיבל מכות והמשיך לומר שירה, ברח משאול אמר שירה, בנו הולך להרוג אותו אמר שירה. זו כוונת המדרש, שתהא ירא שמים כיוסף, ירא שמים הוא זה שירא שמים בכל המצבים. כשהולך לו טוב, וכשלא הולך לו יודע שזה מהקב"ה. וכמו שאמר יוסף הצדיק: "אֶת הָאֲלוֹקִים אֲנִי יָרָא", גם כשזה אלוקים, מדת הדין, בכל מצבים, מלך, עבד, בבית האסורים נשאר יוסף תמים ביראתו, ללא שנויים.

יחי ראובן בשם "כתב סופר"

כשמפשיטים את החומריות מתגלים הנגיעות

וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שְׂקִיהֶם וְהֵנָּה אִישׁ צָרוּר כְּסָפוֹ בְּשִׁקּוֹ (מב, לה)

מי מחשיב את עצמו לבעל דרגה שכל מעשיו לשם שמים? מי עצמוד היטב אל החומריות. כל זמן שאדם אינו משתחרר מן החומריות, נדמה לו שכל מעשיו נעשים לשם שמים. אם ירחיק עצמו מהחומריות, יופתע להיווכח שכל מעשיו עד כה נעשו מתוך נגיעות, בעבור ממון וכדומה. דבר זה אומר ה"תולדות אדם", נרמז כאן בפסוק: "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שְׂקִיהֶם", "שק" רומז לגוף, כאשר מריקים אותו, פושטים את התאוות החומריות, מגלים כי "וְהֵנָּה אִישׁ צָרוּר כְּסָפוֹ בְּשִׁקּוֹ", רואים שכל

הכיסופים היו לכסף, כל המעשים נעשו מתוך נגיעות של טובת עצמו.

ומתוך האור

גדול החשיבות ליצור לעצמו "מחייב"

אָנְכִי אֶעְרְבֶנּוּ מְיָדֵי תְּבַקְשֶׁנּוּ אִם לֹא תִבְיָאתִיו אֶלְיָךְ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטַאתִי לָךְ כָּל הַיָּמִים (מג, ט)

אהא לפניך כחוטא מרוחק משלומך ומברכתך כל הימים, ואפילו לעולם הבא שכול יום. (מדרש שכל טוב)

לכאורה יש להקשות, מדוע קיבל יהודה על עצמו נידוי משני עולמות, והרי היכולת להחזיר בנימין אל אביו לא היתה בשליטתו? יש לומר: יש לאדם כוחות חזקים אשר גנוזים בפנימיותו, שמתגלים רק במצבים של סכנה. ביקש יהודה ליצור לעצמו "מחייב", גם למצב שנראה כאונס, משום שסבר שאם יקלע למצב של קושי גדול להחזיר את בנימין יחייב הדבר לפעול מעל ומעבר לכוחותיו כדי להשיבו ליעקב. מקור ליסוד זה, מצינו ברמב"ן (בראשית מז, לא) שואל, מדוע היה יעקב להשביע את יוסף שיקבור אותו במערת המכפלה, וכי חשד בו שיפר את הבטחתו? ותירץ, שיעקב חשש שפרעה לא יסכים לדבר, ויעכב את יוסף מלהעלות את עצמותיו, ולכן השביעו, כדי שיצטרך יותר להשתדל בענין, מפני השבועה.

להתענג בתענוגים בשם ה"שם משואל"

עד שהכוורן זוכה לראות את דבש הדבורים שלו, הוא צריך להיאבק מרה בעקיצותיהן ומְעַט דְּבֶשׁ (מג, יא)

דבש בלשון תורתנו הקדושה הוא כידוע דבש תמרים. מדוע, אם כן, כאשר מטבילים בראש השנה את התפוח בדבש, נוהגים עם ישראל קדושים לקחת דבש דבורים? יש לדעת שדבש תמרים כולו מתוק הוא, מתחילת בריאתו, ובמשך כל שלבי התפתחותו של התמר, זב ממנו דבש מתוק. לחלוחית של מרירות אין בו. אבל, מי שעקב פעם אחר מעשי הכוורן, ידוע שעד שהוא זוכה לראות את דבש הדבורים שלו זב אל הצלחת, הוא צריך להיאבק מרה בעקיצותיהן של הדבורים, וגם אם יעטה על עצמו בגדים מיוחדים האמורים להגן עליו מפני העקיצות, תמיד תהיינה כמה דבורים סוררות שתחדרנה אל מתחת למעטה הקשיח, ותייסרנה אותו בעקיצות כואבות. אבל סופו של התהליך הוא בבחינת 'מעט יצא מתוק'. כאשר הכוורן אוהז בידיו את הדבש, אין מאושר ממנו! ודווקא בשל אותן עקיצות, דווקא משום התהליך המיוסר, דבש הדבורים כמו מתמתק והולך, מתמתק וגובר. מתקיים בו, בכוורן זה, הפסוק "בצילו חמדתי וישבתי, ופריו מתוק לחיכי". (שיר השירים, ב, ג). כיוון שבראש השנה אנו מרבים להשתמש ב'סימנים', וסימנא מילתא הוא, הרי שבהטבלתו של

התפוח בדבש דבורים אנחנו 'מסמנים' להקב"ה שגם אם היסורים 'עוקצים' אותנו, ומכאיבים לנו עד מאוד, תפילתנו ותחינתנו היא שהתכלית תהיה כמו בדבש הדבורים, עליו נאמר: "צוף דבש אמרי נעם. מתוק לנפש ומרפא לעצם" (משלי, טז, כד), ומתוך המרירות תצוף המתיקות מתוך החושך יבקע האור.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו עלינו לשבח "בראשית"

הלכה: הדלקת נרות חנוכה בביה"כ

כתב השו"ע (סי' תרעא ס"ז) ומדליקין ומברכין בביהכ"נ משום פרסומי ניסא. ובפסקי תשובות (אות יב) כתב: כיון שהטעם הוא משום פרסומי ניסא, יש להתיר מדינא לכבות את הנרות לאחר עזיבת הקהל את ביהכ"נ אם כבר עבר חצי שעה לאחר צאת הכוכבים, ובבוקר חוזרים ומדליקים הנרות בעת תפילת שחרית, ואם יש חשש דליקה או גניבת המנורה מותר לכבותו בעת עזיבת הקהל אף שעדיין לא עבר חצי שעה לאחר צאת הכוכבים.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: היום הוא תלמידו של האתמול

ספר "שמחלה"

חקירה: מצוות בטלות לעתיד לבוא

יתבטלו לגמרי, או שהפטור של מתים ממצוות (במתים חופש) ימשך גם לאחר שיקומו לתחייה (קובץ שיעורים ח"ב כט) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: בגלוי ובסתר: רבי מרדכי בנט הלך פעם לאסוף כסף נדבות בעד יהודי מכובד, שנתרושש והגיע עד פת לחם. נקלע לביתו של עשיר קמצן, אשר חס על כל פרוטה שבארנקו התפוח. ניסה הלה להשתמט ואמר: אני אוהב לתת צדקה בסתר, בלי כל רעש ופרסומת, שלא יידע איש מי נתן ומי קיבל. אמר לו רבי מרדכי: כמה מוזר ומפליא הדבר! עבירות שאתה עושה בסתר, הרי כל כמה שאתה נזהר, לבסוף הכל נודע ומתגלה. ואילו מעשי הצדקה שאתה עושה כביכול בסתר, עדיין לא נתגלה שמן מהם לאיש!

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, צדוק בן מרים. לעילוי נשמת של גינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר.

